



ROMÂNIA  
*Avocatul Poporului*

Str. George Vraca nr. 8. Sector 1, București  
www.avp.ro



Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: [avp@avp.ro](mailto:avp@avp.ro)

Tel. dispecerat: +40-21-312.71.01, E-mail: [petitii@avp.ro](mailto:petitii@avp.ro)

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ  
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ  
NR. 1727 / 16 DEC 2024

AVOCATUL POPORULUI  
REGISTRATURĂ GENERALĂ  
IEȘIRE NR. 32150 / 16. DEC. 2024

Domnului Marian Enache,  
Președinte al Curții Constituționale,

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. d) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, vă transmitem alăturat, **excepția de neconstituționalitate** având ca obiect dispozițiile art. 3 alin. (1) teza finală din Legea nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare.

Vă asigur, domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Renate WEBER





În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. d) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,

Avocatul Poporului formulează prezenta,

*Excepție de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile art. 3 alin. (1) teza finală din Legea nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare*

Dispozițiile art. 3 alin. (1) teza finală din Legea nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 64/2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul produselor din tutun, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 267 din 28 martie 2024, aduc atingere art. 22 alin. (1) și (2) și art. 34 din Constituție, privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică și dreptul la ocrotirea sănătății, precum și art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, privind interzicerea torturii, din perspectiva următoarelor:

#### MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE

Scopul Legii nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare, este protejarea sănătății persoanelor fumătoare și nefumătoare de efectele dăunătoare ale fumatului, prevenirea răspândirii fumatului în rândul minorilor și asigurarea unui nivel adecvat al calității vieții populației din România.

În acest sens, legea stabilește măsuri privind prevenirea și combaterea consumului produselor din tutun, reglementând **interzicerea completă a fumatului în toate spațiile publice închise**, în spațiile închise de la locul de muncă și în locurile de joacă pentru copii, prin desfășurarea de campanii de informare și educare a populației.

√ Potrivit **art. 3 alin. (1) din Legea nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare**: "(1) Se interzice fumatul în toate spațiile publice închise, spațiile închise de la locul de muncă, mijloacele

*de transport în comun, locurile de joacă pentru copii. De la prezentele prevederi fac excepție spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate*”.

Din examinarea textului legal menționat, observăm că acesta reglementează două situații juridice: (i) **interdicția fumatului în spațiile publice enumerate și (ii) exceptarea expresă de la această interdicție pentru spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate.**

Având în vedere că excepțiile sunt de strictă interpretare, în sensul că nu pot fi nici extinse, dar nici restrânse pe cale de interpretare, constatăm că **textul stabilește o permisiune absolută și necondiționată de a se fuma în spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate, indiferent de regimul de executare a pedepsei.**

În ceea ce privește prima ipoteză, dispozițiile legale enunțate se circumscriu obligației statului de a lua măsuri **pentru protecția drepturilor constituționale ale cetățenilor, indiferent dacă aceștia sunt fumători sau nefumători, în privința cărora legiuitorul are o largă marjă de apreciere, însă cea de-a doua ipoteză contravine dispozițiilor art. 22 alin. (1) și (2) și art. 34 din Constituție, precum și dispozițiilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.**

În același timp, fumatul este o opțiune personală, însă dreptul persoanei de a dispune de ea însăși nu are un caracter absolut, astfel că persoanele care au acest comportament trebuie să se abțină de a fuma în locurile publice, unde ar putea fi și persoane care nu fumează, ale căror drepturi fundamentale trebuie protejate.

Prin **Decizia nr. 29/2016<sup>1</sup>**, Curtea Constituțională a reținut că dreptul persoanei de a dispune de ea însăși nu are caracter absolut, acesta fiind condiționat chiar de textul constituțional care îl reglementează: "persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică și bunele moravuri". Ca urmare, **exercitarea unei opțiuni personale, în speță aceea de a fuma, trebuie să țină seamă de drepturile celor care nu au această opțiune.** Atât fumătorii, cât și nefumătorii pot frecventa spațiile vizate de legiuitor prin interdicția reglementată. Or, având în vedere consecințele fumatului asupra vieții și sănătății, **fumătorii sunt cei care trebuie să își adapteze comportamentul, astfel încât să nu încalce drepturile fundamentale ale celor care nu au această opțiune.**

√ În acest context, reținem că, în forma anterioară, art. 3 alin. (1) din Legea nr. 349/2002, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 15/2016, prevedea că **"Se interzice fumatul în toate spațiile publice închise, spațiile închise de la locul de muncă, mijloacele de transport în comun, locurile de joacă pentru copii. De la prezentele prevederi fac excepție celulele pentru deținuți din penitenciarele de maximă siguranță"**.

Din analiza dispozițiilor art. 3 alin. (1) din Legea nr. 349/2002, teza finală, în forma modificată prin Legea nr. 64/2024, constatăm o schimbare radicală de opțiune a legiuitorului în reglementarea fumatului în spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate. Astfel, în varianta Legii nr. 349/2002, modificată prin Legea nr. 15/2016, exceptarea de la interdicția fumatului a celulelor pentru deținuții din penitenciarele de maximă siguranță a fost justificată de faptul că **pentru deținuții din penitenciarele de maximă siguranță, interdicția de a fuma în celulă, ar fi avut ca efect, practic, interzicerea în sine a fumatului, atâta timp cât nu există nicio posibilitate pentru fumătorii respectivi de a ieși din spațiile menționate un interval de timp considerabil (a se vedea în acest sens Decizia nr. 263/2019 a Curții Constituționale).** Însă, **soluția legislativă din varianta actuală a legii, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 64/2024, care permite necondiționat fumatul în toate spațiile de cazare încalcă drepturile persoanelor nefumătoare, obligându-le să se expună fără voia lor fumului de țigară, fiind contrare scopului Legii nr. 349/2002, respectiv "protejarea sănătății persoanelor fumătoare și nefumătoare de efectele dăunătoare ale fumatului "**.

<sup>1</sup> DECIZIE nr. 29 din 27 ianuarie 2016 asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun

În **Cauza Florea împotriva României**, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a condamnat România pentru încălcarea art. 3 din Convenție sub aspectul condițiilor de detenție, aceasta a reținut că "În ceea ce privește afirmațiile reclamantului, potrivit cărora a fost obligat să împartă celula și salonul în care a stat în spitalul penitenciar pe parcursul celor trei internări cu deținuți fumători, Curtea reamintește în primul rând că a avut deja ocazia să sublinieze absența unei acțiuni uniforme în statele membre în ceea ce privește normele privind fumatul și protecția împotriva fumatului pasiv în penitenciare. În *Cauza Aparicio Benito împotriva Spaniei* [(dec.), nr. 36150/03, 3 noiembrie 2006], Curtea a reținut că, în state membre diferite, existau situații în care *prizonierii fumători și nefumători erau constrânși să împartă aceeași celulă și situații în care cele două grupuri erau plasate în celule separate. În plus, Curtea a observat că unele părți contractante limitau suprafața spațiilor comune unde era permis fumatul și că alte state nu stabiliseră nicio limită în penitenciare pentru fumători*.

Totuși, Curtea a constatat că, în *Cauza Aparicio Benito*, **reclamantul era închis într-un penitenciar unde dispunea de o celulă individuală și unde, de la emiterea unei ordonanțe de directorul penitenciarului, singura sală comună în care era permis fumatul era sala cu televizor, în timp ce infirmeria, atelierelor, bucătăria, sala de cursuri și sala de mese erau spații pentru nefumători**.

Curtea a constatat că în *Cauza Florea* contra României, situația este diferită. Într-adevăr, **reclamantul nu a dispus niciodată de o celulă individuală. Dimpotrivă, a fost nevoit să stea aproape trei ani cu deținuți fumători în celule în care era închis timp de 23 de ore pe zi. În plus, a fost nevoit să suporte fumul de țigară provenit de la colegii săi de celulă** chiar și în celula nr. 2 funcționând ca infirmerie a Penitenciarului Botoșani (a se vedea pct. 13 și 15) și în saloanele în care erau internați pacienții care sufereau de boli cronice din Spitalul Penitenciar Târgu Ocna (supra, pct. 18), în ciuda recomandărilor medicului în această privință (a se vedea supra, pct. 14).

În plus, *Cauza Florea* contra România se diferențiază de cauza *Stoine Hristov împotriva Bulgariei* (nr. 2), (nr. 36244/02, pct. 43-45, 16 octombrie 2008), în care Curtea a constatat că autoritățile bulgare au întreprins măsuri pentru a satisface cererile reclamantului, **reținând totodată că afirmațiile reclamantului conform cărora a fost închis pe toată durata perioadei în litigiu într-o celulă cu fumători nu erau justificate**.

În cauză, nu numai că *Legea nr. 349/2002, aflată în vigoare din iunie 2002, prevedea interzicerea fumatului în unitățile spitalicești (a se vedea supra, pct. 29), ci se pare că s-a dezvoltat și o practică judiciară care consideră că deținuții nefumători ar trebui separați de fumători, în sensul drepturilor garantate prin legea citată anterior (a se vedea supra, pct. 30)".*

Raportat la cele expuse, constatăm că prin soluția legislativă actuală, care exceptează de la interdicția fumatului spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate, drepturile fundamentale ale nefumătorilor sunt nesocotite, astfel că având în vedere consecințele fumatului asupra vieții și sănătății, fumătorii sunt cei care trebuie să-și adapteze comportamentul, pentru a nu încălca drepturile fundamentale ale celor care nu au o astfel de opțiune.

√ Revenind la dispozițiile Legii nr. 349/2002, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 64/2024, art. 2 lit. m) definește spațiul public închis ca "orice spațiu accesibil publicului sau destinat utilizării colective, indiferent de forma de proprietate ori de dreptul de acces, care are un acoperiș, plafon sau tavan și care este delimitat de cel puțin doi pereți, indiferent de natura acestora sau de caracterul temporar sau permanent".

Față de definiția mai sus prezentată, observăm că legiuitorul a înțeles să includă în categoria spațiilor publice închise spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate, în condițiile în care le-a avut în vedere în conținutul nome juridice.

Însă, spre exemplu, atât în penitenciare, cât și în centrele de reținere și arest preventiv, persoanele private de libertate pot fi cazate individual sau în comun [a se vedea în acest sens art. 48 alin. (3) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, și art. 12 alin. (6) din Regulamentul din 2018 privind organizarea și

funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, aprobat prin Ordinul nr. 14/2018 al ministrului afacerilor interne].

Or, în situația cazării în comun, prin exceptarea spațiilor de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate de la interdicțiile reglementate prin dispozițiile Legii nr. 349/2002, **drepturile persoanelor nefumătoare sunt încălcate prin lipsa protecției acestora împotriva fumatului pasiv.**

În același timp, observăm că, în cazul penitenciarelor, *Legea nr. 245/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare*, stabilește la art. 82 lit. v) printre interdicțiile persoanelor private de libertate și **interdicția fumatului în alte locuri decât cele permise**, iar art. 46 alin. (1) lit. n) din Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/2016, stabilește că **Regulamentul de ordine interioară cuprinde locurile destinate fumatului.**

Din examinarea celor expuse, observăm în primul rând că **dispozițiile legale criticate, care permit fumatul în spațiile de deținere, ar asigura respectarea opțiunii proprii a persoanelor private de libertate de a fuma sau nu, doar dacă ar fi cazate în camere individuale.** În cazul camerelor de deținere în comun, deoarece Legea nr. 349/2002 nu exceptează spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate de la interdicțiile impuse de Legea nr. 349/2002, drepturile fundamentale ale persoanelor nefumătoare sunt încălcate, deși actul normativ menționat trebuie să asigure protecția drepturilor constituționale ale cetățenilor, indiferent dacă aceștia sunt fumători sau nefumători.

✓ Pe de altă parte, persoanele private de libertate sunt cazate în spațiile de detenție din penitenciare **cu respectarea regimului de executare, criteriilor de separație și măsurilor de siguranță, fără a se reține opțiunea de a fuma, în timp ce în camerele de detenție din centrele de reținere și arestare preventivă, deși există opțiunea persoanei private de libertate de a fi cazată separat de fumători**, această separare este posibilă numai dacă există spații disponibile care să permită aceasta, ceea ce înseamnă că în caz contrar pot fi cazate împreună atât persoanele private de libertate fumătoare cât și cele nefumătoare.

Cu titlu de exemplu, în corespondența dintre instituția Avocatul Poporului și Administrația Națională a Penitenciarelor, având ca obiect situația fumatului în camerele de detenție (adresa nr. 42752/DSDRP/26.09.2024) aceasta ne-a comunicat următoarele:

**«În ceea ce privește fumatul în camerele de deținere, în conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 349/2002 "Se interzice fumatul în toate spațiile publice închise, spațiile închise de la locul de muncă, mijloacele de transport în comun, locurile de joacă pentru copii. De la prezentele prevederi fac excepție spațiile de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate".**

Potrivit art. 11 alin. (5) și art. 43 alin. (1) din Legea nr. 254/2013, raportat la prevederile art. 111 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, **la dispunerea repartizării persoanelor private de libertate în camerele de deținere se respectă întocmai principiile de separație în funcție de sex, regim de executare și categoriile de vârstă.** În consecință, repartizarea în camerele de deținere se efectuează ținându-se cont de criteriile de separație mai sus menționate, dar și de măsurile de siguranță dispuse de către administrația locului de deținere, stabilite prin regulamentul prevăzut la art. 15 alin. (3) din Legea nr. 254/2013.»

Observăm că, potrivit legislației specifice regimului de executare a pedepselor și a măsurilor privative de libertate, nu există obligativitatea cazării separate a fumătorilor de nefumători, aceasta realizându-se, anterior modificării survenite prin Legea nr. 64/2024, prin acte normative secundare, în considerarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a normelor europene și internaționale. Însă, în condițiile permisiunii absolute a fumatului în toate spațiile de cazare din unitățile penitenciare, reglementată la nivel primar, autoritățile vor fi în imposibilitatea de a mai emite acte administrative prin care să dispună cazarea separată.

Or, **cazarea comună a persoanelor private de libertate, fără protecția celor care optează să nu fumeze**, constituie o încălcare a art. 22 alin. (1) și (2) și a art. 34 din Constituție, în condițiile în care Legea nr. 349/2002 trebuie să stabilească cadrul legal pentru ca acest

comportament să nu aducă atingere drepturilor fundamentale ale persoanelor. Astfel, **dacă statul se manifestă activ, în sensul că își exercită marja sa de apreciere în cadrul obligației sale pozitive de a apăra dreptul la ocrotirea sănătății, acesta trebuie să aibă în vedere ambele categorii de persoane, fumătoare și nefumătoare.**

Ca atare, dreptul la viață, dreptul la integritate fizică și psihică și dreptul la ocrotirea sănătății trebuie să fie garantate atât pentru fumătorii activi, cât și pentru nefumători, care nu trebuie să fie expuși pasiv la efectele cauzate de fumul de țigară, cu atât mai mult cu cât aflându-se în locuri de detenție, aceștia nu au libertatea de a-i evita întotdeauna pe fumători.

În plus, numărul mare al persoanelor private de libertate dintr-un loc de detenție și depășirea capacității de cazare nu constituie o justificare obiectivă pentru care persoanele fumătoare nu pot fi separate de cele nefumătoare, astfel că locurile de detenție trebuie să depună diligențe pentru evaluarea spațiului de cazare disponibil în vederea respectării drepturilor persoanelor private de libertate nefumătoare, limitând astfel expunerea lor unor factori nocivi, consecință a fumatului pasiv.

Potrivit art. 8 (Protecția împotriva expunerii la fumul de tutun) din **Convenția-cadru din 21 mai 2003 WHO a Organizației Mondiale a Sănătății pentru controlul tutunului, adoptată la Geneva, Elveția, la 21 mai 2003, tratat internațional ratificat de România prin Legea nr. 332/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1088 din 2 decembrie 2005: (1) Părțile admit că dovezile științifice au stabilit clar faptul că expunerea la fumul de tutun provoacă moartea, diverse boli și invaliditatea.(2) Fiecare parte va adopta și va implementa în zonele de jurisdicție națională existente, stabilite de legea națională, și va promova activ la nivelul său de autoritate adoptarea și implementarea unor măsuri eficiente legislative, executive, administrative și/sau de altă natură, asigurând protecția împotriva expunerii la fumul de tutun la locurile de muncă interioare, în mijloacele de transport public, locurile publice interioare și, după caz, în alte locuri publice.**

Pe cale de consecință, deși se încadrează în marja de apreciere a legiuitorului, exceptarea spațiilor de detenție în care sunt cazate persoanele private de libertate de la interdicția fumatului în spațiile publice, prin Legea nr. 349/2002, li se permite persoanelor private de libertate de a fuma în spațiile de deținere, ceea ce afectează dreptul la viață și dreptul la integritate fizică și psihică, precum și dreptul la ocrotirea sănătății a persoanelor nefumătoare, prin lipsirea lor de protecție împotriva efectelor negative ale fumatului pasiv.

În Cauza Păvălache contra României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că **"În speță, Curtea consideră că acuzațiile reclamantului referitoare la expunerea la fumul de țigară sunt plauzibile și reflectă o situație denunțată deja în fața sa, în legătură cu condițiile de detenție din diferitele penitenciare românești (a se vedea, mutatis mutandis, Florea, citată anterior, pct. 60, și Elefteriadis, citată anterior, pct. 49). Aceasta constată că, în momentul plasării sale în arest preventiv, starea de sănătate a reclamantului era relativ bună și nu suferea decât de hipertensiune arterială. Cu toate acestea, după mai multe luni de detenție, la 8 august 2003, certificatul medical întocmit la finalul unei perioade de spitalizare atesta o deteriorare a căilor respiratorii și menționa apariția unei noi boli, bronșita astmatiformă (a se vedea, mutatis mutandis, Elefteriadis, citată anterior, pct. 48). Acest diagnostic a fost confirmat ulterior de mai mulți medici, care au constatat chiar o agravare și au recomandat ca acesta să evite aerul poluat (a se vedea supra, pct. 43 și 48). Or, atunci când o persoană este plasată în grija statului într-o stare bună de sănătate și, după un anumit timp petrecut în detenție, acest lucru se schimbă, statul are obligația de a oferi o explicație plauzibilă pentru această situație (Dobri împotriva României, nr. 25153/04, pct. 46 și urm., 14 decembrie 2010).**

De asemenea, Curtea constată că expunerea la fumul de tutun a fost agravată și de faptul că reclamantul a fost închis de mai multe ori în celule suprapopulate. Aceasta amintește că, atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art. 3 din convenție. În general, este vorba despre cazurile în care spațiul personal acordat unui reclamant este mai mic de 3 m<sup>2</sup> (Kantirev împotriva Rusiei, nr. 37213/02, pct. 50-51, 21 iunie 2007, Andrei Frolov împotriva Rusiei, nr. 205/02, pct. 47-49, 29

martie 2007, Kadikis împotriva Letoniei (no 2), nr. 62393/00, pct. 55, 4 mai 2006, și Melnik împotriva Ucrainei, nr. 72286/01, pct. 102, 28 martie 2006).

√ Art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale impune statelor obligația de a veghea ca oricărui deținut să-i fie asigurate **condiții care sunt compatibile cu respectul demnității umane și cu adoptarea unor modalități de executare a pedepsei privative de libertate de așa natură încât acesta să nu fie supus unor tratamente sau situații umilitoare ce ar excede nivelul inevitabil al suferințelor inerente detenției și care, având în vedere exigențele practice ale încarcerării, să-i asigure totuși condiții acceptabile de viață și sănătate.**<sup>2</sup>

**Raportat la dispozițiile legale criticate, apreciem că exceptarea spațiilor de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate de la interdicția fumatului constituie o încălcare a art. 3 din Convenție.**

Astfel, de exemplu, Curtea Constituțională a Republicii Macedonia a reținut, în esență, că fumatul, ca alegere subiectivă, nu poate fi pusă în relație cu principiul egalității, libertății de opinie, respectarea vieții private și de familie, demnitatea și reputația. **Legiuitorul nu a stabilit nicio prevedere legală prin care să interzică vreunei persoane să fumeze, așadar nu a interferat cu alegerea personală de a fuma sau nu, stabilind în schimb condiții pentru fumători de a se abține să facă acest lucru în locuri unde ar putea veni în contact cu persoane care nu fumează. Măsura protejează nu numai sănătatea fumătorilor, ci și a celorlalți cetățeni, aceasta reprezentând o obligație constituțională.** Aceeași instanță constituțională a mai reținut că fumătorii au acces în toate locurile pe care legiuitorul le-a definit ca spații publice în care fumatul este interzis. **Aceștia trebuie să își adapteze comportamentul în raport cu al altor cetățeni care nu fumează, într-un mod și în condițiile stabilite de lege și cu privire la toți cetățenii.** Scopul reglementării este de protecție a vieții și sănătății (ca valori supreme), care ar putea fi puse în pericol de un comportament lipsit de responsabilitate al fumătorilor.<sup>3</sup>

Față de cele mai sus expuse, apreciem că exceptarea spațiilor de deținere în care sunt cazate persoanele private de libertate de la reglementările Legii nr. 349/2002, permițând fumatul în camerele de deținere, creează premisele încălcării drepturilor fundamentale ale persoanelor nefumătoare și constituie, în același timp **o încălcare a art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit căruia "Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante".**

Reglementarea dreptului de fuma necondiționat în spațiile de cazare este incompatibilă cu măsurile de protecție pe care statul este obligat să le ia pentru protejarea generală a vieții, integrității și sănătății persoanelor nefumătoare, indiferent că acestea sunt persoane private de libertate, cu atât mai mult cu cât ele se află în custodia statului, ce nu trebuie să le supună unei împovărări care să excedă nivelului inevitabil de suferință inerent detenției.

În **Cauza Elefteriadis împotriva României**, Curtea amintește că fiind vorba, de persoane private de libertate, **art. 3 impune statului o obligație pozitivă de a se asigura că fiecare persoană este deținută în condiții compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a măsurii nu supun persoana în cauză unui pericol sau unei dificultăți de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerentă detenției și că, având în vedere cerințele practice ale privării de libertate, sănătatea și bunăstarea deținutului sunt asigurate în mod corespunzător, în special prin acordarea asistenței medicale necesare** [Mouisel împotriva Franței, nr. 67263/01, pct. 40, CEDO 2002-IX; Kudła împotriva Poloniei (MC), nr. 30210/96, pct. 94, CEDO 2000-XI; și Tekin Yıldız împotriva Turciei, nr. 22913/04, pct. 71, 10 noiembrie 2005]. **Astfel, detenția în condiții necorespunzătoare a unei persoane bolnave poate constitui, în principiu, un tratament contrar art. 3** [a se vedea, de exemplu, Price împotriva Regatului Unit, nr. 33394/96, pct. 30,

<sup>2</sup> Convenția europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I, Drepturi și libertăți, Corneliu Bîrsan, Editura All Beck, București 2005, pag. 225

<sup>3</sup> Decizia nr. 29 din 27 ianuarie 2016 a Curții Constituționale

CEDO 2001-VII; İlhan împotriva Turciei (MC), nr. 22277/93, pct. 87, CEDO 2000-VII; și Naumenko împotriva Ucrainei, nr. 42023/98, pct. 112, 10 februarie 2004].

Prin urmare, statul este obligat, în pofida problemelor logistice și financiare, să își organizeze sistemul penitenciar astfel încât să asigure deținuților respectarea demnității umane a acestora (Chukovoi împotriva Rusiei, nr. 63955/00, pct. 31, 27 martie 2008; și Benediktov împotriva Rusiei, nr. 106/02, pct. 37, 10 mai 2007). **Acest lucru poate include obligația, din partea statului, de a lua măsuri pentru a proteja un deținut împotriva efectelor nocive ale fumatului pasiv, în cazul în care, având în vedere examenele medicale și recomandările medicilor curanți, starea sa de sănătate impune acest lucru.**

În prezenta cauză, Curtea constată că **nu se contestă faptul că reclamantul a fost deținut în perioada februarie–noiembrie 2005 într-o cameră laolaltă cu deținuți fumători, în pofida solicitărilor repetate ale acestuia de a fi transferat într-o altă cameră în care erau cazați nefumători.** Este adevărat că, la momentul respectiv, starea sa de sănătate se stabilizase, cum reiese din examinările medicale efectuate în perioada 2003–2005, în care reclamantul a fost deținut succesiv în diferite penitenciare cu privire la care nu a susținut că a suferit efectele fumatului practicat de colegii săi. Cu toate acestea, boala pentru care se afla sub observație de mai mulți ani era o boală cronică, certificatul medical eliberat în 1999 indicând în mod clar că reclamantul suferea de fibroză pulmonară. **În aceste condiții, autoritățile erau obligate să ia măsuri pentru protejarea sănătății sale, în special prin separarea sa de deținuții fumători, așa cum solicitase reclamantul în repetate rânduri. Acest lucru părea nu numai de dorit, ci și posibil având în vedere existența, în același penitenciar, a unei camere de nefumători. (...)**

Faptul că locul de deținere în discuție era la momentul respectiv supraaglomerat – fapt confirmat de CPT în rapoartele pe care le-a întocmit în urma vizitelor la locurile de deținere din România (supra, pct. 35 și 36) – nu scutea în niciun fel autoritățile de obligația de a proteja sănătatea reclamantului. Este adevărat că reclamantul, după cum subliniază în mod întemeiat Guvernul, pare să fi beneficiat de plimbări zilnice în curtea penitenciarului, activități sportive de trei ori pe săptămână și o cameră relativ mare, dotată cu lumină naturală și aerisire, care nu era supraaglomerată (a se vedea, *a contrario*, Florea împotriva României, nr. 37186/03, pct. 53, 14 septembrie 2010). **Cu toate acestea, astfel de împrejurări, oricât de pozitive, nu au fost suficiente pentru a atenua efectele nocive ale fumatului pasiv pe care reclamantul a trebuit să le îndure ca urmare a cazării sale împreună cu fumători.**

În această privință, trebuie arătat că, după perioada în care reclamantul a fost cazat, în 2005, laolaltă cu fumători, certificatele medicale întocmite de mai mulți medici au atestat o deteriorare a stării de sănătate a reclamantului la nivelul căilor respiratorii și au menționat apariția la acesta a unei noi boli, bronșită cronică obstructivă. (...).

Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu moral cert ca urmare a suferințelor din timpul încarcerării sale împreună cu deținuți fumători în pofida bolilor căilor sale respiratorii, prejudiciu pe care doar o constatare a încălcării nu îl poate repara.

De asemenea, potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului<sup>4</sup>: Curtea a trebuit să examineze cauze în care persoane particulare au susținut că poluarea sau efectele nocive asupra mediului, la care au fost expuse, constituiau un tratament contrar art. 3. **În multe dintre aceste cauze, Curtea a hotărât că nu s-a stabilit că fusese atins pragul de gravitate necesar pentru ca această dispoziție să fie aplicabilă** [López Ostra împotriva Spaniei, 1994, pct. 60; Fadeieva împotriva Rusiei (dec.), 2003; Ward împotriva Regatului Unit (dec.), 2004; Ruano Morcuende împotriva Spaniei (dec.), 2005; Brincat și alții împotriva Maltei, 2014, pct. 130]. 34. **Cu toate acestea, trebuie să se țină seama de jurisprudența privind condițiile de detenție, din care rezultă că expunerea unui deținut la o substanță poluantă, la un factor nociv sau la un mediu penitenciar degradat reprezintă, cel puțin, un factor care trebuie luat în considerare pentru aprecierea condițiilor de detenție în lumina art. 3. Astfel, Curtea a constatat încălcarea**

<sup>4</sup>[https://ks.echr.coe.int/guide\\_environment\\_rum](https://ks.echr.coe.int/guide_environment_rum), Ghid privind jurisprudența referitoare la dispozițiile Convenției europene a drepturilor omului, Mediu, pag. 16



**acestei dispoziții în ceea ce privește deținuții care erau expuși la fumul de țigară provenit de la alți deținuți.** În aproape toate cauzele, fumatul pasiv era combinat cu alți factori materiali, cum ar fi supraaglomerarea și lipsa de igienă (Florea împotriva României, 2010, pct. 50-65; Pavalache împotriva României, 2011, pct. 87-101; Vasilescu împotriva Belgiei, 2014, pct. 88-107; Sylla și Nollomont împotriva Belgiei, 2017, pct. 35-42). Totuși, în Cauza Elefteriadis împotriva României, 2011, pct. 46-55, constatarea încălcării art. 3 se întemeiază doar pe faptul că reclamantul, care suferea de fibroză pulmonară, fusese expus la fumul de țigară provenit de la codeținuți. În special, Curtea a subliniat că **obligația statelor de a-și organiza sistemul penitenciar astfel încât să asigure deținuților respectarea demnității lor umane poate să implice obligația de a lua măsuri pentru a proteja un deținut împotriva efectelor nocive ale fumatului pasiv, atunci când starea sa de sănătate impune acest lucru, conform examinărilor medicale și recomandărilor medicilor curanți.** În plus, în Cauza Plathey împotriva Franței, 2011, pct. 47-57, Curtea a constatat încălcarea art. 3 doar pe motiv că reclamantul fusese ținut, timp de 28 de zile, 23 de ore din 24, într-o celulă disciplinară care fusese incendiată cu o săptămână mai devreme și în care încă persista un miros foarte puternic de ars. A apreciat că acest lucru a adus atingere demnității umane și a constituit un tratament degradant.

Având în vedere competența sa generală în privința protecției drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului apreciază că **dispozițiile art. 3 alin. (1) teza finală din Legea nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare**, contravin art. 22 alin. (1) și (2), art. 34 din Constituție, precum și art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și solicită Curții Constituționale pronunțarea unei soluții de admitere a prezentei excepții de neconstituționalitate.

Avocatul Poporului,



Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

---

Main body of faint, illegible text, appearing to be several paragraphs of a document.

Additional faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a conclusion or footer.